

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

¡OH, LA POLÍTICA! ..

—¡Qué volen que 'ls digui!...

—Si una pogués arribar á ser re-
gidora!...

—Per mí, tot es una farsa

—¿Veuen qué 'n diu en Balmes?

—¡Quíns manos aquests, eh?

—¡Las donas hauríam d' arreglarho!

CRONICA

TORNEMHI—deya dijous de la senmana passada *La Perdiu*, que desde la batuda del mes de maig últim, en la que va deixar'hi tantas plomas, permaneixia tota arraulida y ab el cap sota de l'ala.

De maig á octubre han passat cinch mesos y no son cinch mesos temps suficient pera recobrar las plomas que va perdre *La Perdiu*. Bon goig se li noti un que altre canonet y una que altra tofa de borrisol. Mitj pelada com está, no pot volar y rastreja. Ganas de remontarse ja 'n té; pero s'ha de quedar ab las ganas.

«Ja hi som altra volta»—diu.—Y tal com hi som! —li responém nosaltres—y ben prompte veurás, desventurada *Perdiu*, la que se t'espera, malgrat la teva incurable arrogancia.

Perque aixó sí, fins quan se vegi en la boca del gos, tirarà bravatas, y estich per dir que desde 'l fons de la cassola hont está destinada á sofregirse, llensarà ab els esquixos que promogui la coccio, crits de amenassa y expressions de petulancia.

Ara mateix, en vigilia de un nou y segur fracás, escolteu com se descantella:

«La llum y la fosca, l'erro y la veritat, el bé y el mal, l'amor y l'odi, la civilisació y la barbarie tornan á batre's: l'afirmació y la negació reprenen l'escomesa. Dnas banderas s'alsan y flamejan. Sota de l'una s'hi acoplan tots els qu'estiman: sota de l'altra tots els que odian.»

La cosa no pot ser més senzilla, ni més simple... ó millor dit, més *ximple*. Ja va dirho aquell versificador de la terra del *tirano*:

«Nosotros somos los buenos,
nosotros, ni más ni menos.»

Ab ells está la llum, la veritat, el bé, l'amor y la civilisació. Fora d'ells no hi ha més que la fosca, l'erro, 'l mal, l'odi y la barbarie.

«Els qui congrián odís, els qui sedejan de sanch y, com els escorsóns verinosos, no saben viure més qu'entre 'l rocám dels hermits y 'l pedruscall de las runas, á l'esquerra, ab els cabrits del Juhí final. Els qui tenen cor y seny, y portan amor y veritat, els qui estiman la casa dels pares y la tradició, feconda y sanitosa, á la dreta, ab las ovellas benedidas.»

Vels'hi aquí una classificació ben aviat feta, cómoda y expeilita. Els cabrits del *Juhí* final á l'esquerra, y las ovellas benedidas á la dreta. Al un costat el pèl, inclús el pèl en pit; á l'altre costat la llana, la *llana* qu'ells mateixos s'adjudican.

Y al bell-mitj, está clar, en Russinyol, y en las horas en que D. Albert tingui alguna ocupació precisa, la gloria més legítima del terror, exercint de Pare Etern.

Però aquesta especie de *Juhí* final, que s'ha forjat *La Perdiu* en la seva megalomania, no serà tan pacífich y magestuós com el que prometen las Sagradas Escrituras pera la Vall de Josafat, per quan arribi la consumació dels sigles.

El Pare Etern regionalista, preveyent lo que ha de succehir, no las té totas.

La Perdiu prou se desganyita dihent: «Al mitj no ha d'averhi res y temerari es posars'hi. El camp ha d'ésser net y desembrassat pera la gran llyuya de temps comensada y á punt de tornar avants de gaire...»

... »Organisació y anarquia. Veu's aquí 'ls dos combatents. Al mitj es perillós jugarhi á *reys* ó ferhi *capellas*»

Desgraciadament per la desventurada *Perdiu*, tot aixó li han posat, y encare alguna cosa més: *capellas*, *reys* y *funerarias*. Es á dir: bisbes, monarquichs y Samarranchs.

Han passat ja per *La Perdiu* els temps aquells en que tot ho agabellava, els temps de las victorias fàcils, en que 'l Lleó republicá, á penas despert de un llarch somni enervador, no 's donava compte encare de tota la realitat de la seva forsa, de la soberana potencia de la seva embestida.

Llavoras tot lo del camp li eran á *La Perdiu* matolls propicis: els esbarzers carlistas, las gatosas clericals, els ginebrers conservadors, las farigolas de la gent de bé, 'ls caps d'ase de certs federalistas li servían de aixopluch y li donavan tot lo que tenían: una baya, un brotet tendre, una flor, un perfúm.

Eran aquells els seus bons temps en que s'omplia 'l pap y s'arrodonia las petxugas.

Però tot alló ha passat, desde que, per haver abusat tan inconsideradament de la seva bona fé, 'ls amichs se li van girar d'espatllas, abandonant a, sola y trista, á la seva sort infausta.

Els carlins que tants vots li portavan á las urnas y que fins en una ocasió li proporcionaren la guardia de honor dels seus reclutas pera fer la por á las bandas d'electors republicans, van partir peras ab els perdigots al veure qu'eran una taifa de ambiciosos y desagrahits.

Se 'n van apartar després els clericals prenentlos per massa adelantats, y 'ls pochos elements adelantats que ab ells anavan varen fer lo mateix prenentlos per massa reaccionaris, que aquests contratemps porta sempre la costum de jugar ab dos jochs de cartas. L'engany no pot durar y á lo millor queda en descubert.

Els restava encare una part de la gent de bé, els neutres, els que per un moment havian concebut certas esperansas de regeneració per medi del regionalisme; pero fins aquests han caigut del burro, al veure el paper poch llubit, desairat que han fet á la Casa Gran els que constituhint la flor y nata dels perdigots van anar al Consistori ab la promesa de regenerar l'administració municipal, traspuñant per tots els poros, pera donar al cap-de-vall una mostra ridícula de la seva soberana impotencia.

De manera, que ho han perdut tot... menos la presumció.

Avuy mateix se queixan amargament de que hi haja qui intenti armar una conjunció per acudir á las urnas fora de l'òrbita de *La Perdiu*.

El bisbe, el governador, els reaccionaris, els conservadors, la gent que 's diu del ordre s'han concertat y 's reuneixen per obrar en aquest sentit, sense contar ab els perdigots. Cert que varen cridarlos; pero 'ls perdigots, com de costum, ho volían tot y no 's pogueren entendre.

Y per aixó tronan ja contra ells, ab tanta ó més furia de lo qu'espaternegaven en altres temps contra 'ls republicans.

En son manifest als ciutadans de Barcelona diu la *Lliga regionalista*:

...«no podém deixarnos enganyar ab falsas banderas de ordre, pau y administració vergonyosament arboradas pels que ahir ens enviavan emissaris de disolució y desordre y avuy tractavan de cridar nos en sa ajuda, no pera corretejar els funestos resultats de la seva obra, sino pera recomensar la seva tasca»

de possessió en l'administració de la ciutat, pera deturar el deslliurament y desvetllament de Catalunya.»

Suscriu aquest manifest á més del senyor Russinyol en calitat de president, el Sr. Durán y Ventosa, com á secretari.

El Sr. Durán y Ventosa, fill de D. Manuel Durán y Bas un de's que ab més dalé treballan la conjunció monárquica, en la bona companyia de don Alejandro M.ª Pons, regidor que 'ls regionalistas mateixos varen portar á la Corporació municipal.

Avuy tant el senyor Pons, com el Sr. Durán y Bas son els que alsan falsas banderas d'ordre, pau y administració: son els que abir enviavan á Barcelona emissaris de

GALIMATÍAS GASSEÓS

disolució y desordre; son els que tractan de recomensar la seva tasca de possessió de l'administració de la ciutat pera deturar el deslliurament y desvetllament de Catalunya.

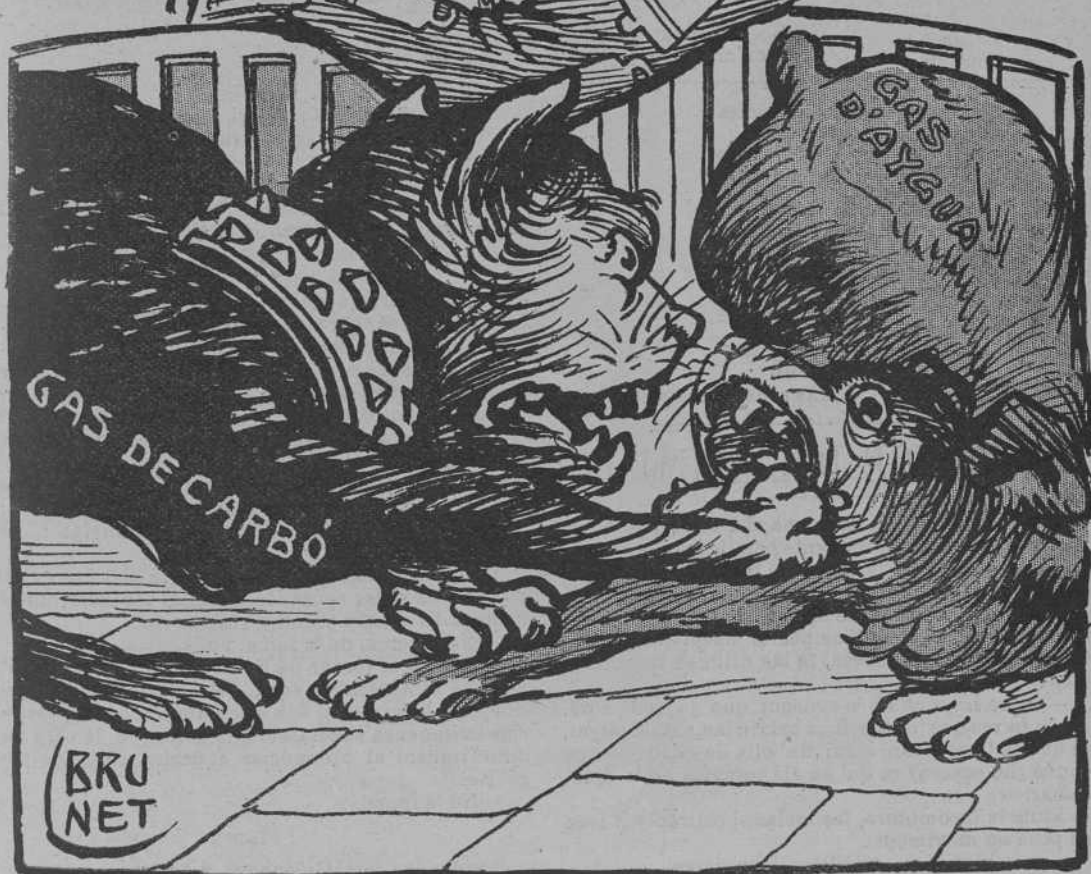
Respecte al Sr. Pons, aixís ho assegura ab la seva firma, el seu amic D. Albert Russinyol, y respecte al Sr. Durán y Bas, son propi fill D. Lluís Durán y Ventosa.

¡A quin extrém han arribat! ¡Quin horror! ¡Quina desnaturalisació! ¡Quina debàcle!

P. DEL O.

* * *

Fosca, molt fosca la [cambra, clara, molt clara la nit, imponent silenci á fora rumor de besos á dins y paraulas mitj confosas rial adas y sospirs.

—¿Volen creure qu' es una baralla qu' encare no l' he poguda entendre?

UN QU' ESTÁ OCUPAT

—¿Que no va en candidatura vosté?
—No: ara 'm dedico á criar gossos d' aquests que cassan ratas.

De cop tot para; á la porta de la cambra s' ou trepitj, y ab un arch sobre l' espatlla entra boy somrient, un nin; s' atura, l' arma 's despenja, apuntantla ab molt enginy envers els richs cortinatjes d' aquell'a cambra felís, bronz una sageta en l' ayre com fresseig d' auccell joliu, y altra volta 'l nin s' allunya vergonyós, deixant allí, clara, molt clara la cambra, fosca, molt fosca la nit.

JOANET DE SATURNINA

EL VIATGE DEL ALCALDE

Tot está á punt. La campana de l' estació deixa sentir las darreras apremiants batalladas...—*Señores viajeros, al tren!*... Els empleats tancan las portellas dels cotxes, y en tant que alguns amichs, molt poch, drets al andén, se despedeixen del alcalde, aquést, trayent las patillas per la finestreta del seu departament de primera, fa las últimas recomenacions:

—Sobre tot, que no 's conegui que jo soch fora. No hi fa res que 'ls consúms baixin lamentablement, ni que la Casa Gran sigui un' olla de grills: lo que convé ¿ho senten? es qu' en els tranvías no 's deixi fumar.—

Xiula la locomotora, las bielas s' estiran y 'l tren se posa en moviment...

—¡Bon viatge, don Guillém, bon viatge!

—¡Gracias!... ¡No se 'n olvidin!... ¡Qu' en els tranvías no 's fumil!...

—¡Visca l' alcalde primer!
—¡Que no 's fumi en els tranvías!...
—¡Saludi al rey!
—¡No deixin fumar!...—
Els seus llabis encare 's bellugan, pero 'l soroll de la veu se pert. El tren ja es lluny.

Darrera van quedant camps, vinyas, boscos, pobles... Qui més, qui menos, tots els viatgers contemplan embadalits aquella rápida successió de quadros, en que las notas rojas de la terra y las tacas verdas de la vegetació tan admirablement casan ab la pura blavor del cel...

Tots, menos el satisfet alcalde que, insensible á la bellea dels paysatges que als seus ulls se desplegan, murmura entre dents, com vella beata que repeteix maquinalment la oració mil voltas resada:
—¡He sortit ab la meval! En els tranvías no 's fuma.

Y seguint l' acompassat traqueteig del tren que no para de rodar sobre las vías mal sentadas, diu y torna á dir un cop y deu y vint y cent:

—¡No 's fuma, no 's fuma, no 's fumal!...

Ni César al tornar de las Galias, ni Napoleón l' endemá d' Austerlitz, ni en Prim després dels Castillejos mostraren en son semblant de capitá victoriós la inmensa satisfacció que brilla en la cara de don Guillém al pronunciar aquestas senzillas paraulas:

—¡No 's fumal!...

En algunas estacions ahont el tren para uns moments, els curiosos que per l' andén passejan se 'l signan ab el dit.

—¿Quí deu ser aquest senyor que viatja ab un ayre tan important?

—Potser un general que no ha volgut posarse l' uniforme.

—O un gran personatge que va á Saragossa á parlar ab el rey.

—O un embaixador extranger que, comissionat pel seu govern, s' hi arriba á saludarlo.—

Don Guillém ho sent y, afalagat per l' interés que la seva persona inspira, somriu orgullosament y, passejant per damunt dels vulgars curiosos la seva mirada d' áliga... de guix, pensa:

—¡Si ho sapiguessiu quí sochl... Soch l' arcalde de Barcelona; un home que, desentenentse de tot y no cuydantse de res més, ha arribat á conseguir qu' en els tranvías no 's fumi.

Per fil... La locomotora deixa escapar per las válvulas obertas el vapor que ja no necessita; sona 'l xiulet, cruixeixen las agullas... ¡Saragossa!... ¡Ja hi som!

Vestida de gran gala, la comissió d' obsequis de la immortal capital aragonesa l' espera al peu del wagó.

—¡Don Guillém, als nostres braços!

—Mil gracias.

—La modesta ciutat del Ebro 's considera molt honrada ab la visita del primer magistrat de la gran ciutat del Mediterrani. ¿Cóm están á Barcelona?

—Admirablement bé. Vejin si ho están, qu' en els tranvías no 's fuma.

—¿Vol dir que ja tots son eléctrichs, que s' ha suprimit el vapor?

—Vull dir que no 's permet fumar als passatgers.

—¿Y per qué aixó?

—Perque jo ho he privat.

—¡Ah!

Els comissionats se 'l miran ab certa extranyesa, que don Guillém, equivocac com sempre, pren per admiració.

—¡Quína idea, veritat?— torna á repetir:—¡No deixar fumar en els tranvías!

Pero 'ls aragonesos no contestan y 's posan en marxa.

Y arriba 'l moment solemne: la visita á don Alfonso, que ha senyalat aquella hora pera rebre las representacions oficials.

Minuciosament enterat per algú que coneix el personatge, al veure entrar el rey á don Guillém li somriu ab exquisida cortesia.

—Senyor—diu profundament conmogut el visitant:—soch...

—Ja ho sé: l' arcalde primer de Barcelona. Diu que tens la ciutat molt mal escombrada.

—Sí, senyor; però...

—Y que las escolas municipals deixan molt que desitjar.

—Sí, senyor; però...

—Y que la inspecció dels aliments es completament ilusoria.

—Sí, senyor; però...

—Y que tots els serveys públics van com Deu vol.

—Sí, senyor; però...

—Pero ¿qué?

—En els tranvías ¡no 's fuma!

—¿Y ets tú l' autor d' aquesta trascendental reforma?

—Jo, senyor.

—Martínez—exclama 'l rey ab graciosa entonació, dirigintse á un dels funcionaris que 'l rodejan:—pren nota del nom d' aquest senyor, y quan arribem á Madrid fesli estendre 'l nombrament de *para-fums* honorari de la real casa.—

Don Guillém posa els ulls en blanch, y de poch se 'n hi va com no 's desmaya.

¡Para fums!...

¡Era la ilusió de tota la seva vida!...

A. MARCH

LO MEU ANELL

Aquí 'l tens; l' anell que 't dono tindrà, per tú, mes valor que la joya treballada per la má del pulidor.

No hi ha artísticas garlandas d' esmeraldas y brillants. Per or, t' hi poso 'ls meus versos que per tú son mes radiants.

Ma fantasía la forja y es del gust que tú la escullis; que, per perlas, jo t' hi poso las que vessan dels meus ulls.

Hi han anells que pot comprarlos tothom qui té un grapat d' or; aquest, sols tú pots obtindre'l, que no 't vens l' amor del cor.

Jo te 'l dono; sa riquesa tan sols tú la comprendrás, quan llegint ratlla per ratlla, l' accent meu escoltarás.

Dolsa veu qu' en ton pit varge francament repercuteix, com al temps de Primavera la poncella refloreix.

Esperansa que s' apropa, nestres ulls veuhben venir. Prometensa, f-em, sagrada, d' estimá'ns fins á morir.

Jo te 'n faig y te 'n donch mostra que ja sé que agrahirás; per probarme que m' estimas, dígam, tú, ¿qué 'm donarás?

De tos llabis flor desclosa per l' amor que 'm tens á mí, un petó dols dels que hi guardas, tendrement deixam cullir.

Aquí 'l tens l' anell que 't dono perque tú li posis preu. Es humil en sa pobresa, pero sé qu' es del gust teu.

FAUST CASALS Y BOVÉ

SCHERZO D' HIVERN

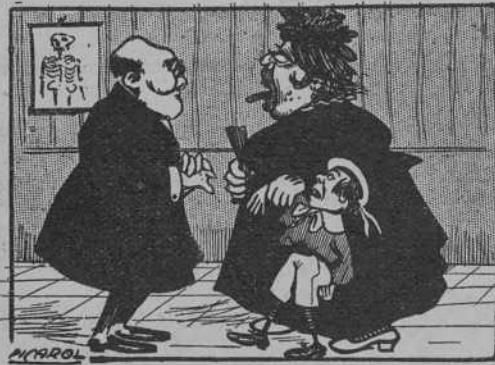
L' hivern s' acosta.

Els poetas primaverals y els prosadors de jardí, aixís com las «cigalas xardorosas», deixarán per un moment de feros mal-de-cap ab sas estivals canturias. Mes els versayres de tot l' any ja tenen á punt els «díes rúfols» que han de substituhir degudament las espléndidas «tardes assoleyadas»...

—Quan un no té tabaco, ni sent cap ilusió, ni porta una pesseta ¡qué trista es la tardor!

CONSULTA MÈDICA

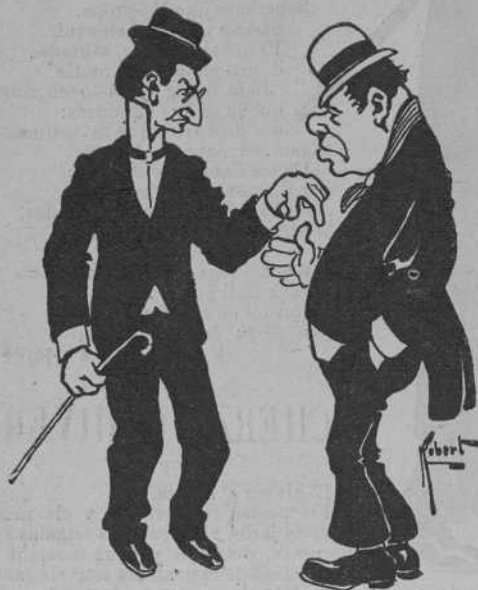
EL DOCTOR: —Té la llengua molt bruta.
EL NEN: —!És que sempre llepa 'ls plats!...

REGIONALISTAS ELECTORERS

Ara que l'estiu s'acaba,
á n'ells els entra 'l suar.

GENT D' ORDRE

—¿Ja sab que ara 'ls obrers serán elegibles?
—Bé; pero suposo que deuen volguer dir els obrers
de las parroquias.

S'acostan las matinaladas tristas, las nits funerarias y els costipats *pertinaces*.

Y veurém pe 'ls carrers inmensos estols de nassos vermells.

¡Ay! Y las alegradoras notas del *ché* que canta: ¡Man-tecao helao! serán fúnebrement cambiadas per las elegíacas sonoritats de la vella que crida: ¡Moniatos ca-leents!

Desapareixerán, si no han desaparecut ja, las cadiras del Passeig de Gracia y, ab ellas, las animadas tertulias de *mands cursis* y de *nenas per mereixer*.

Els nostres gomosos, que fins ara havían lluhit la seva elegancia y las sevas delicadas formas, passejante ab calсотets y espadenyas, comensan á rumbejar sos abrichs de dril y llana dolsa.

La concurrencia, abans nombrosa y bellugadissa que *omplenava* passeigs y plassas, va disminuhint d'una manera sensible.

Fins l'esbojarrada alegría de la pintoresca barriada del Paralelo ha minvat llastimosament.

Y las bandas de música al aire lliure se'n van ab la *música á una altra banda*.

L'hivern s'acosta.

Las castanyeras preparan ja sas clásicas torradoras pera tornar á ocupar sas respectivas cantonadas.

Y tornarem á sentir l'epigramátich estribillo de la nocturna venedora, que llensa sempre al acostárseli un grupo de xicotas, *excidas* del taller:

—¡Noyasas! ¡Calentas! ¡Calentas... y groseas!

Y las alegroyas modistetas, planxadoras ó etcéteras, seguirán son camí bromejant y comentant las frases dolosas dels seus respectius salta-taulells ó pixa-tinters.

L'hivern s'acosta.

Els fabricants de gaseosas, granisats y demás begudas *frappées* y els amos de barracas de banys están incisos entre suicidarse ó cambiar d'ofici.

Els sarauhistas, pera atemperar el descens de la temperatura, tornarán á parlar en *coló*.

Els mestres d'idiomas, durant l'estació invernal, no 'n ensenyarán d'altre que 'l *rus*, per ésser aquest el que més abriga, després de la llengua... de *foch*, qu'és la que escalfa més.

Las donas més solicitadas serán las americanas; y si son beyatas, millor, perque serán de *llana*.

Si corran rumors serán sempre *fundats*, de lo contrari, anirían en perill de costiparse.

El termómetro farà oblidar á molts l'ortografia, puig els farà dir que 'l *fret* s'*accentúa*.

Els oradors dedicarán «ardientes frases» á tot lo que defensin.

Y tots procurarem agafar las cosas pe 'l *cantó* que *cremi*, á fi d'*acalorar*nos ab facilitat.

Serán dignes de llástima totas aquellas personas que tenen la *sanch* d'*orcata*, perque estarán expostas á un sens fi de perills.

Els plagas que tot s'ho prenen á la *fresca* s'exposan á que una pulmonía se 'ls endugui á l'altre barri.

Els que pateixen de la *gora* passarán ratos desesperats. ¡Cuán millor els fóra que patissin del *trago*!

Y no 'ls dich res d'aquells infelissos que tenen una *font* á la cama, perque 'ls será impossible trsladarse d'un punt á un altre, sense exposarse á un refredat d'aquells que acaban ab una *pérdida irreparable*.

L'hivern té tants inconvenients pera las classes acomodadas, com pera las classes obreras, com pera las classes de párvuls.

Ningú s'escapa de las inclemencias del terrible hivern, y...

L'hivern s'acosta.

Als *putibundos* els encaparra la *caiguda* de la fulla, molt més que á n'els *úsichs*, perque es lo que diuen aquells: —¡Quántas immoralitats exhibirán certas estátuas al caurelshi la fulla!

Y las mossas *castas e puras* (que encare'n quedan unas quantas), se ruborizarán davant dels arbres, al veure que 's *despullan* á la seva vista, sense cap mica de mirament...

¡Y quins miraments ha de tenir Natura si desconeix l'hipocresía!

Peró, ¡ay! que tots aquests inconvenients no tenen ni l'importancia d'un Boladeres comparatlos ab els mals-de cap que passa un ciudatá honrat que 's troba sense

CANDIDATS

—¡Veyám cuánts ne passarán!...

un traje *descent* (ó de setanta cinch pessetas), pera fer *rente* á l' arribada del hivern.

¡Y desgraciat d' aquell qu' en aquest cas no troba un sastre bondadós que fíhi!

Per xó 'l modo d' abrigarse més ó ménos té preocupada, durant l' hivern, á més de mitja humanitat. La quadratura del círculo, l' honradés de la policia, la panacea universal y la falsificació de moneda no han fet gastar tant *fósforo* com la resolució del problema del *abrích*.

Ara, com ara, donchs, els *medis de calefacció* constitueixen la *qüestió candent*.

Hi ha qui entra en *reacció* llegint noveletas con *lámimas y todo*; altres, assistint á un concurs de *tangos* eléctrico-sugestius; alguns, els que disposan de bona bossa, tirantse una bona pell al demunt, y molts altres, la *turba*, apelant á *medis* enginyosos, deguts á sa propia fantasia... *calenturienta*.

La *qüestió* consisteix en contrarestar el descens atmosférico y evitar que 'ns surtin papallonas á las extremitats mes delicadas.

Poguer dir *faba* y poguer fer l' *ou*.

Aixís com hi ha personas que no 's recordan de Santa Bárbara, sino quan trona, hi han també descreguts que no mes pensan en Deu sols quan fa un *fret que pela*.

Y es que 's recordan del «Dios sobre todo» que posan en els *parnótrichs*.

També hi han infelissos que rabían al sapiguer que la Terra té tantes *capas* (geológicas), mentres qu' ells, per no tenirne una, s' están morint de fret.

No obstant, els pintors, millor que 'ls sastres, podrían acontentarlos, donant *capas* á preus inverossímils.

Afortunadament pels *vius*, encare hi han *cándidos* que confían ab la *capa* de l' *amistat*.

Mes ¡ay! que aquesta capa no abriga mes que desilusions y desencanyans...

Y acabo aquí de fer *calembours* sobre las *capas*, porque fora *capás* de no acabar may... y, francament aixó seria pitjor que fells hi *aguantar la capa*.

¡Ah! L' hivern s' acosta.

ROSSENDO PONS

LLIBRES

CROQUIS CUBANS, per R. SURINAOC SENTIES.—La terra cubana, com tota l' América llatina, han contat en el número de sos habitants numerosos fills de Catalunya, en tal número que casi no hi ha familia dels pobles de la Costa que no tingui en aquella part del mon parents y personas estimadas. D' allí hem rebut per aquest motiu influencias directas, ja per las relacions familiars sostingudas, ja per la costum que tenen molts dels que van á América á fer fortuna de venir-la á disfrutar aquí, com si sigués en ells una necessitat deixar els ossos en la mateixa terra ahont han nascut.

Croquis cubans es una visió de aquella isla, reflectada per un escriptor catalá de bona lley. Dihém reflectada, en lloch de viscuda, porque no tenim noticia de que 'l Sr. Surinaoc Senties haja estat may allí. Personas de la seva estimació li han contat escenas y narracions, li han descrit costums y tipos, y ell s' ho ha apropiat tot ab un dó de adaptació que fa 'l mateix efecte que si ho bagueu copiat directament del natural. Sobre tot ha sapigut imbuir en sos quadres un palpitant esperit de compassió y de ternura que ls fa sumament atractívols.

Se tracta, donchs, de una producció catalana sumament original, no tan sols per l' assumpto, sino també per la manera especial com está desenvolllat y escrit.

MANUALES SOLER.—Son quatre 'ls que últimament han vingut á enriquir aquesta notable colecció, destinada á divulgar tota mena de coneixements útils. Veus' aquí 'ls seus títuls:

Formulario químico-industrial, por D. Porfirio Trias y Planes.—Ascendeixen a un miler els procediments que conté, redactats segons els últims adelants de las con-feccions viti-licoristas, elixirs, néctars, etc., etc., y conté ademés un gran número de recetas de pomadas y ayguas de toilette. Al mateix temps que las fórmulas ab indica-ció de las dosis de las especies, se donan explicacions sobre la manera de practicarlas. Es, donchs, un libre de gran utilitat pera las familias, y en especial pera las que creuben qu' es millor á casa que al colmado, á la per-fumería ó á ca'l apotecari.

Valor social de Leyes y Autoridades, por P. Dorado, Catedrático de la Universidad de Salamanca.—Contri-buixen á fer obra de ilustració y de cultura analizar la rahó de ser de las Lleys y de l' Autoritat, en sa històrica evolució, desde 'ls orígens de las colectivitats humanas, pera deduhir de aquest anàlisis las formas progressivas de la societat y la norma per la qual será regida. El se-nyor Dorado es un esperit exhuberant de ciencia y perspica-cia, ben avingut ab el progrés y ab la justicia. No li fan por las solucions més avansadas per las quals sos-piran certas escolas tingudas com utópicas. La utopia de avuy es la realitat de demá encarnada en novas costums y regulada per necessitats novas. Las lleys existirán sempre, puig no 's concebeix organizació social sense re-gularisació de las facultats dels membres que la compo-nen. Pero las lleys del porvenir deixarán de ser autori-tarias pera convertirse en cooperativas. La disertació del Sr. Dorado, brillant y erudita, s' imposa per la forsa de lògica y el gran caudal de perspica-cia que revela.

Canales de riego, por D. J. Zulueta.—El digne di-putat per Vilafranca del Panadés ha donat en aquesta obra una important ampliació del notable discurs que sobre política agraria pronunciá en el Congrés. L' obra *Canales de riego* haurían de llegirla tots els espanyols que aspiran á la regeneració de la patria, pera formarse un cabal concepte de aquest problema. El Sr. Zulueta do-mina la materia y fa gala de un sentit práctic que s' imposa ab sas atinadas conclusions y que 's revela ade-més ab tota la bellesa d' un estil vibrant y saturat de convicció.

Arte de estudiar, por D. Mariano Rubio y Bellvé, Comandante de Ingenieros.—Es aquesta obra una guía utilíssima pels aficionats al estudi y amants ademés de no divagar, aprofitant el temps. Sos preceptes son sen-zills, están inspirats en la rahó y 'l bon sentit, y tendei-xen á exaltar la forsa de voluntat y á desarrollar l' amor al treball digne y serio. Obra, ademés, original tota ella revela que l' activitat espanyola 's desperta y 's decideix á emprendre nous camins.

LA BARCA, per Apelles Mestres.—Esmeradament im-prés acaba de veure la llum pública aquest preciós idili dramàtic, últimament estrenat ab gran éxit pel Teatre líric catalá. En tots conceptes fa bon costat aquesta producció á las celebradíssimas que porta publicadas el mateix autor.

RATA SABIA

OFENSA

AL AMICH J. ALMIRALL QU' EN UNA REUNIÓ 'M TRACTÁ DE MESTRE EN GAY SABER

Que m' hagués dit tanasi, poca solta,
ó tronera d' aquells que tot ho volta;
que no serveixo per fer cap bona obra,
que soch dolent, mesquí, vil y hasta... ¡pobre!
Cara girat, fresseta, miserable,
animal... dels que menjan al estable;
mentider nas de llauna, perdulari,
jugador, mal-casat, estrafalari,
esquinsat, ilus, borratxo, fregall d' olla,
gandul, camas de catre, boig, embrolla...
¡Tot m' haguera caygut cent cops mes bé
que no tractarm' de... Mestre en Gay Sabé!

Puig quí com jo fa uns versos tan mal fets
que ni ab crossas se poden tenir dréts,
ha de pendre tan forta ensabonada,
¡per un escarni vil ó una aixecada!

EMILI FORGAS

AURENETAS D' HIVERN

Una castanyera.

(Dibuix de X. Gosé.)

ELS QUE VOLEN SER

Jo, per veure si organiso un' altra Exposició universal.

Jo, per suprimir els consums.

Jo, per exterminar las ratas de la Casa Gran.

ROMEA

Divendres de la senmana passada s' estrená la traducció catalana del drama italiá de G. Verga *Caballeria rusticana*.

Un' obra de costums sicilianas, plena de color local, palpitant de passió, que ha donat la volta al mon, embolcalada ab las melodías de 'n Mascagni; y que no obstant, resulta mes intensa sense música que ab música.

Els traductors Srs. Costa y Jordá han fet obra de conciencia, limitantse á traduhirla estrictament, sense posarhi de la seva part altra cosa que fidelitat y esmero, al buydar las locucions populars italianas en els motllos del llenguatge catalá.

Y quan al final, el públich els cridá á las taulas, deixaren de presentars'hi, reservant tot l' honor del éxit per l' autor del drama.

Aquest tingué una interpretació molt ajustada, sobre tot per part de las Sras. Delhom y Monner y dels senyors Borrás y Capdevila.

NOVEDATS

Avuy com avuy allá ahont un menos se pensa salta un tenor.

L' últim que s' ha donat á conèixer se diu Melcior Mach, es fill de Banyolas y té 26 anys d' edat. Va servir á Cuba durant la guerra y á Matanzas va cantar, sent soldat ras, la sarsuela *Marina*, en una funció de beneficencia.

Espanya ha perdut Cuba; pero en Mach conserva la veu y la cultiva baix la direcció del mestre Sr. Sarabía.

A manera de proba ha cantat *Sondambula* y *Favorita* y en totes dugas obras s' ha lluhit, fent gala de un órgano vocal, sino molt poderós molt ben timbrat, y de una

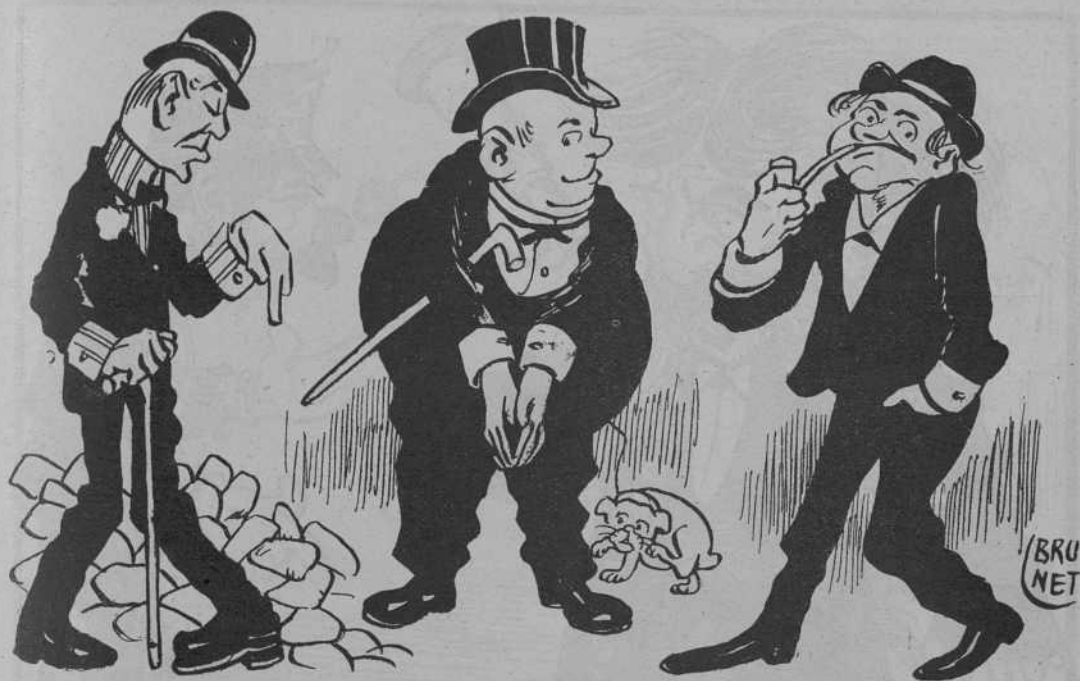
ductilitat y un bon instint que li auguran una brillant carrera, si sab perfeccionar sas facultats per medi del estudi.

En la primera de aquellas dos óperas alterná ab ell la Srta. Benítez, qu' estigué cobibida per una gran emo

Jo, per extingir la mendicitat.

CONCEJALS. ¿PER QUÉ?

Jo, per empedrar mes bé 'ls carrers.

Jo, per procurar pel embaratiment
dels queviures.

Jo, porque soch molt altruista.

ció, y en la segona la contralt Srta. Cloessens que 's feu aplaudir ab molta justicia en els principals passatjes.

Diumenje al matí la Societat barcelonesa de quinte'os,

que dirigeix el mestre Goberna donará sa segona audició, repetint el sustanciós programa de la primera.

Creyéim que 'ls amateurs de la bona música aquesta vegada, cumplirán ab el seu deber.

CIRCO ESPAÑOL

A cárrech del Centre Fraternal de Cultura s' ha donat darrerament una funció notable per tots conceptes. Formavan el programa una representació de *La comedia nueva* ó *El Café de Moratín* y l' estreno de una obreta de 'n Felip Cortiella titulada *Dolora*. Respecte á la primera sols dirém que 'ns va fer passar un rato deliciós á pesar de la mitjana interpretació que se li va dar, exceptuant alguns tipos que, com el de D. Hermógenes tingueren forsa relleu.

Dolora es una tentativa que ab tots els seus mérits no entra á l' ànima de la gent. Persegueix una finalitat molt estimable, es de una valentia com en pocas obras hi hagi y el llenguatge es molt literari, en certs moments massa; pero els medis escénichs no corresponen á tot aixó, y per mes que la idea dramática de la obra voli molt alt, la tensió que produheix resulta migrada y sense virut pera emocionar.

El Sr. Cortiella té medis per anar endavant en aquest género de literatura; perméitns, donchs, que per un altre vegada li demaném cosas de mes *bulto*.

En els demés teatros res de nou que sigui digne de mencionarse.

La Vitaliani, á partir de demá dissapte, donará en el *Principal* una serie de cinch funcions. El treball afli-granat y emocionant de la gran actriu es induptable que lluhirá extraordinariament en la sala del *Principal*, que per lo que toca á la declamació no té rival, ni en quant á visualitat ni en lo referent á las sevas condicions acústicas.

El *Circo barcelonés* ha inaugurat ab bon éxit sas funcions, á cárrech de la companyia dramática que dirigeixen els primers actors Srs. Bonaplata y Jimeno.

La llarga ausencia del primer no ha lograt debilitar lo mes mínim sas envejables facultats. En l' interpretació de *Otelo* va tenir un gran éxit.

A *Eldorado* está en porta una nova obreta titulada *El*

Jo, per... una cosa que no vull dir.

CAP A ZARAGOSSA

—¿Qué 't sembla, Xanxas, faig goig?
—Si no ha de ofenderse usía, le diré á usía, que... vacha, que eso le viene á usía un poco gran.

señor de Barba Azul, y á Romea 'l drama en tres actes,
L' enemich, original del Sr. Pous y Pagés.
Y... no va más.

N. N. N.

POLS D' AMBAR

¡Que 'n sabeu d' estimar totes las donas!
¡Y que poch qu' estimeu!
Teniu tan gran el cor, que 'l feu á trossós
y 'l repartiu arreu.

De bocinets de cor n' he fet replega
y els he volgut sumar;
pero son quantitats heterogéneas...
¡y no poden lligar!

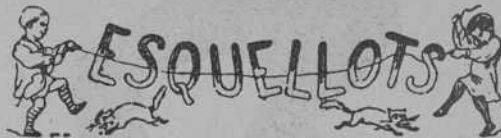
¿Si crech en Deu amor? ¿Qué hi creus tú, reina?
—La fe es lo que 'm sosté!
Y tú, reyet, hi creus?

—Si ets tan bonica!
¡Bé tinch que ser creyent!

Amelia, Berta, Fina... entrellassadas
vos tinch al pensament
y ab càrrega d' amors que un dia foreu
passeu per davant meu.
Vos tinch á dins y á fora... De tú, Amelia,
recordo el cabell ros

que 't queya á sobre 'l coll com dugas alas
teixidas ab fil d' or.
De tú, Berta, recordo la alegría
que duyas de París
y aquell peuhet hermós de franceseta,
tan menut y polit.
De tú, Fina, recordo la poesia
de ton cal italiá...
els teus amors d' un día, tas promesas,
la dolor de tos cants...
Amelia, Berta, Fina .. entrellassadas
vos tinch al pensament...
Si m' haguessiu volgut, no us hi duría!
¡Qué val lo goig que 'a té!

ANGEL VILANOVA

Ja s' ha publicat el projecte de pressupostos municipals.

Apareixen més baixos que 'ls anteriors. Y es que se n' ha tret tot lo destinat á obras. Pero aixís y tot ofereixen un déficit de més de 4 milions de pesetas.

La confessió de aquest déficit ha fet que molts diguessin que á lo menos aquests pressupostos son sincers.

Pero jo no més voldria una cosa: la quantitat qu'escudirà dels quatre milions, el dia en que 's liquidi 'l pròxim exercici.

No més que 'b aquest tros de gep de la Pubilla, n'hi hauria prou pera viure regaladament de renda.

Quan el lector passi 'ls ulls per las presents línies, l'arcalde Boladeres ja serà á Zaragossa, ahont podrà veure á la Verge del Pilar y al rey.

Hi va sols acompanyat de dos massers.

De manera que serán cinch y tots majestuosos: ell, els dos massers y las dos patillas.

Que s'hi diverteixin.

El Cassino de la Fam y 'l Cassino de la Mort s'han unit pera treure regidor pel segón districte de Barcelona, al famós D. Benet Samaranch. Està vist que sense la venera, don Benet s'anyora y 's neuleix.

En una reunió celebrada días enrera, entre altres distingits personatjes varen posarse á las ordres del candidat funerari els coneguts ab els noms de Boca-negra, Roballada, Xato, Tay-Tey, Mama-dits y Escorxa-rossas.

Tota un' aristocracia capás de admirar al mon ab las sevas épicas hassanyas tupinaires.

Res: la Fam y la Mort s'están buscant la vida.

El casament de D. Miquel Malagrida, fabricant

DESPEDIDA

—Vamos, senyors maletas, procurar no cansars'hi, y hasta l'estiu que vé.

de cigarrets á la República Argentina, efectuat dijous de la senmana passada, siguié l'aconteixement de Barcelona. Molt se'n parlá per l'esplendidés ab que va portarse á efecte, despertant una viva curiositat en tots els detalls de que va anar acompanyada.

Fou una boda á l'americana, honrada ab personas de totas las classes socials, y ho fou principalment per haverse tret del corteig algunas películas cinematográficas, costúm qu'está molt de moda á Buenos Ayres, ahont després d'exhibidas pera satifer la curiositat dels parents y 'ls amichs, las familias solen conservarlas en recort de la festa.

El Sr. Malagrida y la seva esposa D.ª Teresa Pons, argentina filla de pares catalans, reberen las felicitacions de tots els que foren partícipes de la seva esplendidés.

La fama de D. Tancredo, l'home estátua, que 's coloca impávit al davant de un toro, es una fama molt espanyola, molt castissa.

No recordo quin cronista madrileny va escriure un día que D. Tancredo era la personificació de la sanch freda espanyola: qu'en ell estava encarnat l'esperit del general *No importa*, el qual, al retirarse de la milicia, va ferse torero.

Dijumenje 's va veure que tot aixó era cert en la Plassa de Madrit.

Un toro va embestir per darrera á D. Tancredo, va derribarlo, va estriparli 'ls pantalons.

Y aixís també ha quedat casi sempre l'impavides espanyola.

Embestida per la popa, revolcada per terra, ab els pantalons estripats y ensenyant la ceva.

Podrá 'l Sr. Rancés, subsecretari de Instrucció Pública, no possehir coneixements técnichs extraordinaris pel desempeñyo del seu càrrech, pero té fama d'home xistós, y algo es algo.

Si 'ls xistes hi valguessin, la subsecretaria seria poch per ell: fora necessari concedirli una cartera.

O sinó aquí 'n va un per mostra.

DON ALBERT

—Apa, á malgastá 'ls estalvis qu'en mitj any hem recullit; si aquest cop també 's fracassa, ja 'ns en podem torná al llit.

Al visitar l' Institut s' adonà de un réto!, en el qual una coma mal colocada cambiava absolutament el sentit de la frasse.

—Li ha posada el professor de Gimnassia, ja ho faré esmenar— digué 'l Director del Institut, contestant á l' observació del ministre.

—No, de cap manera— replicá 'l subsecretari.— No la toqui.

—Perqué?

—Perque tractantse del professor de Gimnassia, aqueixa coma está molt en el seu lloch: es una *plansa*.

Días enrera l' alcalde de Barcelona va rebre un

TORTS Y DRETS

6

ENTRE AUTORS Y ACTORS

La lluyta está empenyada.
¿Quí vencerá al final de la jornada?

telegrama de gracias, expedit desde Pollensa per 'l almirall de la esquadra inglesa.

En ell, entre altrás molts frases de compliment, li manifestava que creya que aviat tornarà á visitar á Barcelona.

Aquest propòsit donará lloch, segons se m' assegura, á que 'l Sr. Boladeres proposi al Ajuntament que 's trasladi á la torre del Hotel Tibi dabo 'l guayta que fins ara ha exercit las sevas funcions á Montjaich.

Desde el Tibi dabo 's descubreix més mar.

Y de aquesta manera tant bon punt se divisi la fumarola de una esquadra, el guayta podrá avisar á la cuyna del Hotel, que comensin á plomar els pollastres.

Aquest servey de obsequis á las esquadras extrangeras que 'ns visitin, se proposa 'l Sr. Boladeres que sigui un dels més ben montats de Barcelona.

Notable de debó resulta la colecció de dibuixos que 'l jove artista y estimat colaborador nostre, senyor Gosé, ha exposat darrerament al saló Parés. Coneixíam al Gosé dibuixant, ilustrador, y sabíam els punts que calsa va dintre de las exigencias del art modern. Avuy se 'ns presenta com á colorista valent y coneixedor de las gamas y de la llum. L' inagotable tema de la *donz* está tractat, apart d' alguns desencaixos perdonables, de una manera nova y simpática.

Alguns dels dibuixos de nostre amich han sigut ja adquirits y tenim per segur que no tardará en adinerar el resto. No es qüestió de donar alas á una esperansa problemática, sino de recompensar á un artista jove que reuñix mérits ben positius. La gent de bon gust no ha de permetre que 'l xicot se 'n torni á París ab els originals á sota 'l bras. No hem de volguer que 's digui una vegada més que Catalunya es una *mala mare* pels seus fills artistas, que han d' anar á ser estimats fora de casa.

L' Associació wagneriana ha dedicat una vetllada á D. Joaquím Marsillach, mort molts anys enrera en la flor de la joventut, y que signé á Barcelona un dels més fermes, inteligents y decidits defensors del wagnerisme.

Ja era hora de que 's tragnés de l' obscuritat la simpática figura de un apòstel de la que llavors s' anomenava encare *Música del Porvenir*, y á la qual tancavan las orelles obstinadament, els rutinaris enamorats del *bel canto*, que constituñian la casi totalitat dels nostres filarmónichs.

El president de la Wagneriana, Sr. Pena, llegí un interessant treball analisant l' obra de 'n Marsillach, y al ferho realisá un acte d' honor y de justicia.

Mirin si creix l' influencia d' Espanya en el extranger, malgrat els que afirman qu' en qüestions internacionals som poch menos que un cero á la esquerra: ara mateix, á Béziers s' ha inaugurat un Congrès tauromáquich.

Un Congrès que ha acordat constituhir una federació de clubs taurófilos y procedir á la redacció de un reglament que regira en totas las corridas de Fransa.

La ciencia suprema espanyola ha traspasat la frontera.

Ha fet més que traspassarla: l' ha derribada ab un cop de banyas. Ja no hi ha Pirineus.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA Y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Dentro de pocos días aparecerá el

ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE

ó SEA

Pequeña enciclopedia popular de la vida práctica

PARA EL AÑO 1904

Rústica, Ptas. 1'50

= Encuadernado, Ptas. 2

= En piel, Ptas. 3

NOVEDAD

MOISÉS

NOVELA DE

R. A. URBANO

Ptas. 2'50

PARA LEER

EN EL CONVENTO

POR

CÁTULO MENDES

Un tomo, Ptas. 1

SANTA

POR

FEDERICO GAMBOA

Un tomo, Ptas. 3'50

COLECCIÓN DIAMANTE

Tomo 88

ALMA INFANTIL

POR T. DOSTOIEWSKY

— Ptas. 0'50 —

Nueva de V. GONZALEZ SERRANO

LA LITERATURA DEL DIA

Un tomo en 8°. Ptas. 3

Resumen Bibliográfico

SEPTIEMBRE—N.º 9

SE FACILITA GRATIS

Segueixen ab la major activitat els tra-
balls d' impressió del popularíssim

ALMANACH

DE

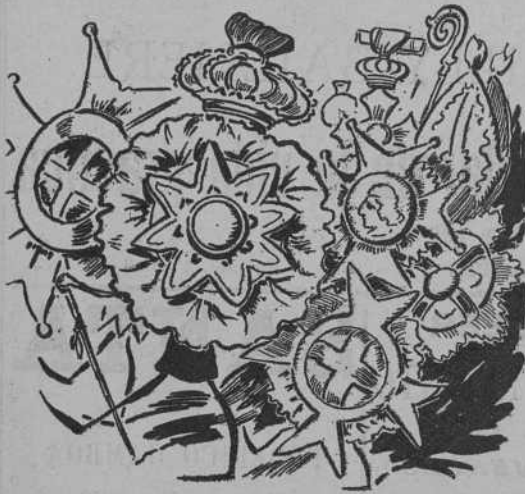
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA

1904

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL FAMÓS CASAMENT

Els convidats.

Els no-convidats.

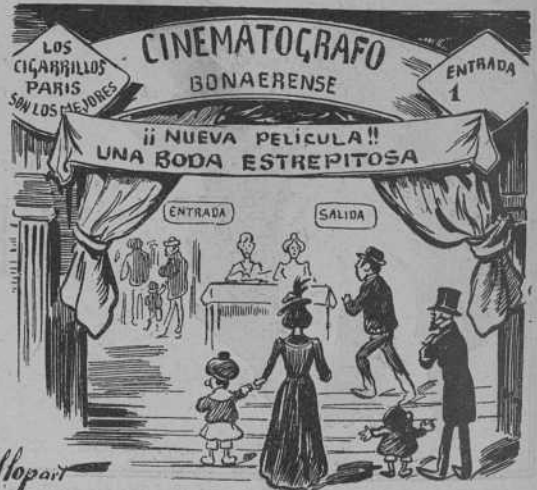
El cubert.

Els beneficiats.

Un dels que hi han treballat més.

¡El quid de la cosa!